

SLAVNA 117. BRIGADA HRVATSKE VOJSKE

Otvorena agresija jugo-komunističke soldateske i srbo-četničkih snaga na hrvatsko područje, samostalnost i suverenost mlade demokratske Republike Hrvatske, ujedno je i poziv Domovine hrvatskom pučanstvu na obranu slobode, samosvojnosti, demokracije i vjekovnih hrvatskih ognjišta. Hrvatski puk ustaje u organizirani otpor pred agresijom jugo-srbo-četničkim snagama i obranu ljudskih sloboda. Posao koji je stajao pred hrvatskim pukom nije bio ni malo lak ni jednostavan jer se trebalo suprotstaviti, glede naoružanja daleko nadmoćnijem neprijatelju kakovim je tada proglašavana tzv. Jugoslavenska Narodna Armija koja je predstavljala moćnu vojnu silu u europskim i svjetskim razmjerima. Prvi organizirani otpori pruženi su onim hrvatskim snagama koje su u tom trenutku bile najobučenije i najspremnije za pružanje organiziranog oružanog otpora. Bila je to hrvatska policija, kako ona redovna tako i ona iz pričuve. Učešćem policije i sve većega broja hrvatskih dragovoljaca u pružanju otpora jugo-srbo-četničkim snagama, stvaraju se i sve realnije pretpostavke za formiranje Zbora Narodne Garde, potom i prvih brigada hrvatske vojske koje će prerasti u glavni oslonac obrane hrvatske slobode, neovisnosti i samosvojnosti. Pripreme i pružanje oružanog otpora neprijateljskoj agresiji jugo-srbo-četničkim snagama diljem Hrvatske tekao je vrlo organizirano i prema planu vojnog stožera. Zahvaljujući takovom besprijekornom radu i nastojanjima hrvatska je vojska u kratkom vremenu izrasla u modernu i vrlo znamenitu vojnu silu u svjetskim razmjerima.

Koprivničko-križevačka Županija je u ovom Domovinskom ratu imala i odigrala vrlo zapaženo mjesto i ulogu. Vojne postrojbe formirane na koprivničkom i križevačkom području pronijele su slavu i hrabrost svoga kraja diljem Lijepe Naše. Gotovo da i nema stope hrvatske zemlje na koju nisu stupili hrvatski vitezovi Domovinskog rata sa koprivničkog i križevačkog područja. Sudjelovali su u svim do sad sprovedenim vojnim akcijama pri oslobađanju rodne hrvatske grude koju je jednim dijelom okupirala jugo-srbo-četnička vojna kamarila 1991. godine.

Da bi mogli govoriti o formiranju prvih vojnih postrojbi na području Koprivničko-križevačke županije, odnosno na području Koprivnice i Križevaca, treba reći sve ono što je prethodilo svemu tome i na koprivničkom i na križevačkom području. To je prije svega rad na preuzimanju i zauzimanju vojnih objekata na ovom području što je predstavljalo vrlo veliki posao i zadatak za Hrvatsku i hrvatske snage koje su se do toga perioda uključile u organiziranu obranu hrvatske slobode i suvereniteta.

Nitko od naših cijenjenih čitatelja, nadamo se, neće niti malo zamjeriti što ćemo u ovom članku najprije krenuti prikazom prilika na koprivničkom području, kao središtu županije, a potom križevačkim područjem koje je u ovom Domovinskom ratu dalo također svoj golemi doprinos i udio.

Formiranju prve vojne postrojbe i na koprivničkom i na križevačkom području, kako smo već i istakli, prethodile su mnoge predradnje i poslovi koje je trebalo učiniti i koji su na vrijeme i bes-

7. listopada 1991. Raketirana koprivnička vojarna "Ban Krsto Frankopan".

prijekorno obavljani. Najorganiziranija i najspremnija snaga u Hrvatskoj, kako smo već i istakli, bila je hrvatska policija, redovna i pričuvna, pa pisanje članka moramo započeti sa prvim radnjama i djelovanjima policije. Istina, tu su i ostale strukture hrvatske vlasti što ćemo također saznati.

Istina, treba napomenuti da je Koprivnica jedan od rijetkih hrvatskih gradova koji nije zadesila izravna ratna opasnost tijekom 1991. i 1992. godine. Treba svakako istaći činjenicu da je i stanovništvo Koprivnice osjetilo u velikoj mjeri strahote rata i posljedice koje su proizašle iz ovog Domovinskog rata. Kao i svuda u Hrvatskoj i koprivnički su se Srbi nakon četrdeset i pet godina mirnog i lagodnog života odjednom osjetili "ugroženima" nakon demokratskih promjena do kojih je došlo 1990. godine. Srbi se nikako nisu mogli pomiriti sa činjenicom da gube svoj privilegirani položaj kojega su imali u preživjeloj avnojevske Jugoslaviji, stoga su uz svesrdnu pomoć tzv. Jugoslavenske narodne armije koja je uistinu cijelo vrijeme i stajala iza njih i na njihovoj strani, izvršili otvorenu agresiju na mladu hrvatsku Republiku 1991. godine. Slobodarski hrvatski narod koji je nakon dugo vremena mogao konačno reći - mi smo Hrvati u našoj zemlji Hrvatskoj, ustao je na otpor i obranu svoje slobode na svim hrvatskim područjima, pa isto tako i na području Koprivničko-križevačke županije. Sa područja današnje Koprivničko-križevačke županije, u borbu protiv jugo-srpskog neprijatelja, kao i sa ostalih područja Hrvatske, prvi su krenuli pripadnici MUP-a. Borili su se na području Pakraca, Lipika, Kostajnice i mnogih drugih mjesta diljem Hrvatske, pruživši time prvi uspješni otpor agresoru.

Na području današnje Koprivnice (jer je kasnije došlo do teritorijalnog preustroja) 8. lipnja 1991. godine dolazi do osnivanja i mobiliziranja Prve bojne pričuvnog sastava MUP-a. Ovo je ujedno i datum osnivanja Zbora narodne garde na području Koprivnice. To su i začeci moderne Hrvatske vojske što se je odvijalo pod zapovjedništvom dr. Franje Tuđmana¹. Postrojbe ZNG-a² slijedit će na području čitave Hrvatske putove borbi i ratnog djelovanja hrvatskih policajaca. Sve se to odvija pred očima tzv. JNA³ koja je ovdje u Koprivnici, kao i na svim ostalim područjima Hrvatske, stalno prijetila narodu kojega je tobože čuvala od vanjskog neprijatelja. Da bi se zaštitili, sačuvali od neprijatelja, čije su namjere bile

potpuno jasne i vidljive, na području grada Koprivnice kao i na ostalim područjima tadašnje koprivničke općine, dolazi do organiziranja dežurstava i straža nad najvitalnijim objektima, jer je ta tzv. Jugoslavenska narodna armija čvrsto držala i čuvala svoje pozicije u kasarnama sjeverozapadne Hrvatske⁴. Osim jugo kasarni na ovom području, treba spomenuti i vojna skladišta i karaule što je također predstavljalo ozbiljnu prijetnju ovdašnjem stanovništvu. U narednom periodu, što se tiče same organizacije dežurstava, straža i obrane, stvari su se odvijale vrlo brzo.

Već 2. srpnja 1991. godine dolazi do organiziranja koordinacionog tijela Narodne zaštite, a potom započinju dežurstva i stražarske službe. Organizirana dežurstva i stražarska dužnost otpočinju 3. srpnja 1991. godine na čitavom području općine Koprivnice⁵. S radom je započeo i Centar za uzbunjivanje i obaviješćivanje koji je također dao svoj golemi doprinos i udio u organizaciji otpora agresorskim snagama. Ovaj je Centar, do početka siječnja mjeseca 1992. godine, pravovremeno označio 46 zračnih opasnosti, pozivajući stanovnike i građane Koprivnice na sigurnija mjesta i skloništa. Treba reći da su prve skupine koprivničkih dragovoljaca u sastavu MUP-a krenule na teren 20. kolovoza 1991. godine, pretežito na teren Paraca, Grubišnog Polja i Daruvara. Budući da je razvoj situacije na koprivničkom području glede organiziranja otpora i broja dragovoljaca tekao vrlo organizirano i munjevitom brzinom, već krajem mjeseca srpnja 1991. godine, donijeta je i zapovijed o formiranju 117. brigade. Zapovijed o formiranju brigade datira od 29. srpnja 1991. godine.

Već 5. kolovoza iste godine osnovan je Krizni štab općine Koprivnica za čijeg je predsjednika imenovan Nikola Gregur, a za zapovjednika Branko Kresonja⁶. Nakon obavljenih potpunih priprema predstavnici Kriznoga štaba 20. kolovoza 1991. godine započinju pregovore s komandom koprivničke kasarne "Joža Vlahović" glede predaje ovoga zloglasnoga vojnog objekta u hrvatske ruke. Osim kasarne, na Koprivničkom području je od jugo-neprijatelja trebalo preuzeti vojno skladište⁷ i karaule⁸.

Ti pregovori bili su vrlo teški, mučni i prilično sporo se dolazilo do zajedničkih i usaglašenih stavova. Zaista je kolovoz mjesec bio prepun značajnih i brojnih aktivnosti. U tom je mjesecu, 23. kolovoza, osnovano i zapovjedništvo Narodne Zaštite. Za zapovjednika štaba imenovan je gospodin Dragutin Kralj, a za njegova zamjenika gospodin Zvonimir Slivak⁹. Već smo istakli da su započeti pregovori sa srbo-četničkim jugo-armijskim snagama bili vrlo teški i mučni ali i predstojeće razdoblje, rujan mjesec 1991. godine, bio je za Koprivnicu i njeno stanovništvo vrlo buran. Gotovo je bilo pitanje dana kada će doći do otvorenog i izravnog sukoba sa jugo-srbo-četničkim snagama. Kasarna "Jože Vlahovića" u Koprivnici bila je u potpunom okruženju, a okoliš sav miran od strane jugo-srba u nastojanju da se onemoguću bježanje vojnika iz same kasarne. No ipak dobar dio vojnika uz svesrdnu pomoć građana Koprivnice uspio je pobjeći iz zloglasne jugotvrđave. Unatoč svim prijetnjama iza zidova kasarne, do otvorenoga sukoba nije došlo. Sve je dovršeno na miran način, bez ijednog ispaljenog metka sa strane jugo-srbo-četničkog zlikovca, ali prije nego što opišemo kako se sve to zbililo, spomenimo još neke događaje koji su se desili u međuvremenu. Treba reći da se u noći 15/16. rujna 1991. godine predalo prvo vojno uporište na koprivničkom području. Bila je to karaula na Šoderici. Slijedećeg dana, 16. rujna 1991. godine u ruke hrvatskih branitelja predana su još dva vojna jugo-objekta na koprivničkom području. Bila je to karaula Gola i Dom zločinačke "JNA".

Dugi, teški i mukotrpn pregovori predstavnika Kriznoga štaba s Komandom kasarne "Joža Vlahović" o predaji i kasarne i vojnoga skladišta "Crna Gora" u Koprivnici nastavljeni su i dalje. Postajali su sve teži i kompliciraniji dogovori oko mirnoga napuštanja objekata i izlaska iz Koprivnice utaborenih jugo-oficira. Predstavnici Kriznoga štaba i policijske uprave koji su učestvovali u ovim pregovorima morali su u jugo-kasarni provesti dane i noći. Na kraju su ipak pregovori urodili plodom¹⁰ i na opće zadovoljstvo građana Koprivnice, ali i jugo-srbo-četničkih zlikovaca jer oni nisu bili na svome u Podravini i koprivničkoj sredini¹¹. Kasarna je bila opkoljena pripadnicima ZNG-a i redarstvenicima policijske postaje Koprivnica, tako da su zločinci zaista mogli počinuti velikoga zla Koprivnici i koprivničkom pučanstvu, ali njihov izlazak iz kasarne ni teoretski nije dolazio u obzir. Najsrjedniji dan u najnovijoj

Jedna od mnogih ratnih izložbi u organizaciji IPD-e Službe 117. brigade HV.

povijesti za koprivničko građanstvo osvanuo je 30. rujna 1991. godine. Iza 13 sati toga dana na bivšoj kasarni "Joža Vlahović", a od tada vojarni hrvatske vojske, zavijorio se hrvatski barjak. Bio je to ujedno i završetak mukotrpnih pregovora s neprijateljem u Koprivnici. Svi srbo-jugo-četnički oficiri s obiteljima i osobnim naoružanjem ispraćeni su od strane koprivničkih građana put Šida uz pratnju hrvatske policije. Otišli su bez ispaljenog metka u 12,30 sati 30. rujna 1991. godine, tada i zauvijek. U kasarni su barbari ostavili iza sebe nered, krš i lom, ali naoružanje je ostalo, mada ne u potpuno ispravnom stanju.

Istoga dana, 30. rujna 1991. godine u hrvatske ruke prešlo je i vojno skladište "Crna Gora" u Koprivnici¹². Ovime je HV¹³ došla do itekako potrebitog naoružanja za svoje dalje borbeno djelovanje protiv jugo-srpskog agresora. Prije nego prijedemo na prikazivanje osnivanja i borbenog puta djelovanja proslavljene 117. brigade HV, kažimo još nešto i o prilikama na križevačkom području prije njena formiranja. I ovdje su predradnje bile gotovo iste. Točno je da nije trebalo preuzimati karaula, ali trebalo je preuzeti najprije kasarnu i ovdašnje vojno skladište¹⁴.

Stari hrvatski grad Križevci, kao što je to uostalom bilo i u pogledu ostalih hrvatskih gradova, tijekom svoje duge i slavne povijesti proživio je i preživio različite napasti i opasnosti koje su ga snalazile. Svakako najstrašnija i najpogibelnija od svih, kao i za čitavi hrvatski narod bila je ova posljednja jugo-srbo-četnička opasnost koja je prijetila hrvatskom narodu potpunim uništenjem. Potpuno razumljiv bio je strah Križevčana kada znamo da su topovske i haubičke cijevi, već sredinom 1991. godine bile usmjerene na sve strane iz samoga središta Križevaca, iz kasarne "Kalnik". Budući da grad Križevci neposredno graniči sa teritorijem koji je bio obuhvaćen velikosrpskim apetitima, koje je otvoreno iskazivao jugo-srbo-četnički agresor, trebalo je u takovu okruženju vrlo hladnokrvno ali i vrlo munjevito djelovati od strane naših snaga. Kao i drugdje u Hrvatskoj, tako i ovdje u Križevcima u obranu hrvatske slobode i neovisnosti ustaju pripadnici MUP-a¹⁵.

Snage MUP-a sa svojim djelovanjem započinju u lipnju mjesecu 1991. godine. Vrlo brzo dolazi i do formiranja Zbora narodne garde. U kolovozu mjesecu 1991. godine nabavljena je i kupljena veća

količina pješačkog naoružanja za potrebe ZNG-e. Time, možemo reći, započinje i potpuna organizacija oružanog otpora na križevačkom području. Dakle, dolazi do intenziviranja oružanog otpora srpskoj soldateski i odmetnicima. Prema zapovijedi Glavnoga stožera formirana je prva bojna u Križevcima koja se brojčano povećavala. Za zapovjednika bojne postavljen je Zvonko Beljo¹⁶.

Kao i na koprivničkom području, i ovdje na križevačkom području broj dragovoljaca se stalno povećava, pa je i mogućnost osnivanja novih postrojbi sve veća. Već 5. rujna 1991. godine dolazi do ustrojavanja 1. satnije ZNG-e Križevci¹⁷. Samo nekoliko dana kasnije, 13. rujna 1991. godine, osniva se intendantska desetina. Osim ZNG-e dolazi do osnivanja i odreda narodne zaštite, kao i teritorijalne obrane. Sve ovo čini pozitivne preduvjete za pružanje organiziranog oružanog otpora jugo-srbočetničkom agresoru. Postrojbe ZNG-e i Odredi narodne zaštite vrše užurbane pripreme u svezi preuzimanja jugo-kasarne "Kalnik" koja će nakon toga, kao vojarna hrvatske vojske, biti preimenovana¹⁸. Uz pripreme na vojnom planu istovremeno se vode i pregovori s jugo-srbo komandantima u kasarni u svezi njezine predaje u hrvatske ruke. Pregovori su bili vrlo teški, mučni i tvrdi, tako da se rješenje svega moglo vidjeti jedino u vojnoj opciji.

Iako su neprijateljeve prijetnje zvučale strašno - da će u slučaju neispunjavanja njihovih "zahteva" potpuno razoriti grad, branitelji su bili spremni i osposobljeni te nisu ni malo strahovali. Stvari su se ipak odvijale prema zamisli i predviđanjima hrvatskih branitelja. Noću, 15. na 16. rujna 1991. godine, obruč hrvatskih snaga sve se jače steže oko vojnoga skladišta "Veliko Prezje" koje se nalazilo na putu prema Koprivnici. Munjevito izvedenom akcijom u zajedništvu s jedinicom specijalaca MUP-a skladište je odmah i zauzeto¹⁹. Idućega dana, 17. rujna 1991. godine osvojena je i kasarna "Kalnik" koja sada mijenja ime u vojarnu hrvatske vojske "Ban Stjepan Lacković". Dio vojnika i jugo-starješina koji je ostao van okruženja, razglasom je pozivan na predaju jer njihov borbeni moral više nisu mogli podići ni zvuci motora dva jugo "Galeba" koji su kružili iznad Križevaca. Tom su prilikom ove jugo-ptice bombardirale područje oko skladišta "Široko Brezje"²⁰. U ovoj akciji oslobađanja i preuzimanja vojnoga skladišta i kasarne bilo je poginulih i ranjenih²¹. Ni pale žrtve nisu mogle zaustaviti radost i veselje Križevčana dok su ispraćali nekadašnje "jugo-branitelje" iz svoga grada. Bio je to odlazak pognutih glava. Ovom munjevitom i više nego uspjelom akcijom rukovodio je Općinski krizni štab Križevaca. Jugo-branitelji su otišli iz Križevaca, ali ostala je iza njih velika količina naoružanja i streljiva koja je odmah jednim dijelom upućena na bojišta širom Hrvatske. Nakon preuzimanja kasarne bivše jugo-vojske i njenim preimenovanjem u vojarnu Hrvatske vojske dolazi i do formiranja vojnih ratnih postrojbi. Prva svečana postrojba novoformirane vojne postrojbe u krugu vojarne "Ban Stjepan Lacković" u Križevcima održana je 22. rujna 1991. godine. Postrojba kao i vojarna tom su prilikom i obdarene božjim blagoslovom. Tom prilikom data je svečana prisega dragovoljaca te postrojbe mlade hrvatske vojske.

O daljem putu na bojištima u Hrvatskoj o ovoj postrojbi govorit ćemo u sastavu 117. brigade Hrvatske vojske. Prije nego prijedemo na iznošenje ratnoga puta slavne 117. brigade, od dana ustroja pa do konačne demobilizacije krajem srpnja 1992. godine²², kažimo još jednom da su prije mirne predaje kasarne u Koprivnici pale u krvi jugo-kasarne u Varaždinu i Križevcima.

Odlaskom jugo-srbo soldateske iz koprivničke kasarne "Joža Vlahović" koja pod tim imenom nikada više neće postojati, sjeverozapadna Hrvatska se rješava ovih nekadašnjih "branitelja". Ovime, na području čitave sjeverozapadne Hrvatske, pa tako i na koprivničko-križevačkom području nije prestao, nego tek započinje puni doprinos ovog područja Domovinskom ratu u Hrvatskoj.

Premda ova tema zaslužuje da se o njoj piše mnogo više i šire, zbog ograničenog prostora prisiljeni smo ovom prigodom i na ovom mjestu iznijeti samo ono najznačajnije o formiranju i borbenom putu ove slavne postrojbe HV. Prisiljeni smo na to i stoga jer nam je namjera da na kraju teksta iznesemo imena svim pokojnih pripadnika s dužnim štovanjem i hvalom.

Kraj rujna i početak listopada mjeseca 1991. godine period je kada se obavljaju, vrlo užurbano i po unaprijed donijetom planu, posljednje pripreme oko formiranja proslavljene 117. brigade. Govoreći o

"Križ života" u koprivničkoj vojarni, spomen na poginule hrvatske branitelje.

117. brigadi, govorimo o koprivničko-križevačkom kraju i njegovu doprinosu Domovinskom ratu, jer je brigada i bila formirana od pripadnika i dragovoljaca s ovoga područja a ne s područja čitave županije²³. Na koprivničkom području su bile ustrojene 1. i 2. bojna dok, je na križevačkom području ustrojena 3. bojna, a nešto kasnije i 4. bojna 117. brigade HV²⁴.

Zapovjedništvo brigade formirano je u Koprivnici 3/4. listopada 1991. godine. Za zapovjednika brigade postavljen je gospodin Dragutin Kralj²⁵. Istoga dana u Križevcima je mobilizirana 3. bojna 117. brigade HV²⁶. Prije nego što prijeđemo na prikazivanje i iznošenje ratnoga puta i djelovanja 117. brigade HV, odnosno pojedinih postrojbi iz njena sastava iznesimo još jedan momenat i događaj do kojega dolazi na koprivničkom području. Jugo-srbo-četnički zlikovci nisu se nikako mogli pomiriti s činjenicom da je Hrvatska samo zemlja hrvatskog naroda i građana koji ovdje žele živjeti kao i sa ovim svojim odlaskom zauvijek s područja gdje su imali sve što su željeli, stoga su iz čiste osvete još jednom krenuli uznemiriti građane hrvatske Koprivnice. Predaju posljednje vojne utvrde na području sjeverozapadne Hrvatske, u Koprivnici, izgleda nisu mogli olako preboljeti. Stoga su 7. listopada 1991. godine krenuli u zračnu vojnu akciju na Koprivnicu.

Toga je dana raketirana vojarna "Ban Krsto Frankopan"²⁷ u Koprivnici, a pala je i prva žrtva Domovinskog rata u Hrvatskoj sa koprivničkog područja²⁸. Poginuo je pripadnik, dragovoljac, 117. brigade HV. Ovaj događaj težak, tužan i žalostan za koprivničko područje nije omeo Hrvatske vitezove iz koprivničkog kraja da krenu u dalje i nove pobjede protiv srbo-četničkih bandi. Naprotiv, to im je ulilo novu snagu i motivaciju. Proslavljena 117. brigada HV na svom ratnom putu, do potpune demobilizacije²⁹ prešla je veliko područje hrvatskoga teritorija. Sve to pokušat ćemo ovdje ukratko iznijeti. Iznesimo ovdje još jedan podatak. U sastavu 117. brigade od njena formiranja, pa do demobilizacije u srpnju mjesecu 1992. godine bilo je, što dragovoljaca što mobiliziranih, oko 3500 pripadnika. Nažalost jedan dio Hrvatskih vitezova iz sastava brigade položio je svoje živote na oltar Domovine³⁰.

Treća bojna 117. brigade koja je mobilizirana 3. listopada na križevačkom području, poglavito od dragovoljaca ovog kraja, izrasla je iz postrojbe koja je mobilizirana i posvećena u križevačkoj vojarni 22. rujna 1991. godine. Ta se je postrojba 25. rujna našla na području Čazme. Prvi teren na kojemu je ova postrojba, 3. bojna sa križevačkog područja, neprijatelju iskazala svoje ratne odlike i vrline bio je Stari Grabovac. Na ovom terenu bilo je angažirano 30 bojovnika čiji je doprinos bio više nego zapažen³¹.

Među dragovoljcima koji su učestvovali u ovoj vojnoj akciji HV bila su i dvojica dragovoljaca iz Njemačke³². Prva postrojba koja je na teren krenula iz koprivničke vojarne "Ban Krsto Frankopan" bila je "Ozmečova grupa". Krenula je 10. listopada na pakračku bojišnicu. Nešto ranije, 3. listopada 1991. godine, na bojišnici je krenula i prva satnija iz sastava križevačke bojne 117. brigade HV. Satnija je upućena u Pisarevinu na pokupsko bojište³³. Stanje na ovoj bojišnici bilo je vrlo teško i konfuzno tako da nakon nekih pokušaja koje je postrojba poduzela dolazi do povratka većega dijela bojovnika natrag u Križevce³⁴. Jedan dio bojovnika iz sastava ove postrojbe ostaje i nadalje na ovoj bojišnici u sastavu jedne tenkovske satnije³⁵. Slijedeća vojna postrojba koja je krenula na bojište iz Koprivnice iz sastava 117. brigade HV bila je Capićeva skupina³⁶. Postrojba je upućena na virovitičko bojište³⁷. Ova postrojba ostala je na bojišnici od 28. listopada do 18. prosinca 1991. godine. Na pakračkom bojištu u tom periodu djeluje i jedna satnija iz sastava 3. križevačke bojne³⁸. Ova vojna postrojba, prilikom upućivanja na bojište bila je pojačana s tri minobacača promjera 82 mm. Ovom prigodom oslobođeno je mjesto Omanovac, a u samim borbama posebno se istakao Cikin vod. Slast pobjede bila je zagorčena pogibijom jednoga Hrvatskog viteza iz sastava postrojbe³⁹. Prvu satniju, na području Omanovca i G. Obriježi, zamjenjuje druga satnija⁴⁰ iz sastava 3. bojne 117. brigade HV.

Ova vojna postrojba ostat će na ovom području do 8. studenoga 1991. godine, sa zadatkom da izvršava nadzor nad tim područjem i da kontrolira i onemogućava neprijatelja na komunikaciji: Daruvar-Badljevin-Dereza-Kusonje-Pakrac. I ova vojna postrojba je bila pojačana i u svom sastavu je imala netrzajne topove i minobacački vod.

Capićevoj grupi koja je čistila teren od neprijatelja na području Miokovića, Cepidlaka, Kornoša i Klise, pridružuje se i tenkovska grupe "Bumbari" 18. studenoga 1991. godine. Sve do 4. studenoga 117. brigada HV odlazi na teren u manjim vojnim formacijama, grupama, skupinama i satnijama. Spomenutoga dana, 4. studenoga 1991. godine cjelovita 117. brigada pod zapovjedništvom svog ratnog zapovjednika Dragutina Kralja odlazi na teren novljanskog bojišta⁴¹. Postrojbe iz sastava 117. brigade koje su došle na novljansko bojište svrstavaju se pod zapovjedništvo Operativne zone "Posavina". Postrojbe borbeno djeluju, prije svega na pravcima Grabovac-Bair i Popovac-Trokut. Početkom prosinca mjeseca 1991. godine, borbena djelovanja ovih postrojbi naročito su izražena i zapažena na pravcima Jagme-Korita-Subotska. Postrojbe su iz bitke u bitku postizale sve zapaženije uspjehe i što je posebno značajno istaći nikada se tijekom borbi nisu povlačile. Sredinom travnja mjeseca 1992. godine za zapovjednika proslavljene 117. Koprivničko-križevačke brigade HV dolazi Ivica Zgrebec. Pored golemih uspjeha koje je brigada postigla, brigada do tog razdoblja nažalost bilježi i veći broj poginulih vitezova. Njima je u trajan spomen i znak zahvale podignut u krugu vojarne HV u Koprivnici spomenik sa ispisanim imenima poginulih vitezova⁴².

Već smo ranije istakli da smo ograničeni i vremenski i prostorno, mada ova tema zasluži i traži da se o njoj piše mnogo više, stoga ćemo ovom prilikom navesti dva osnovna izvora u kojima je o samim vojnim akcijama pisano detaljnije⁴³. Kada je već riječ o izvorima za povijesno prikazivanje i sagledavanje uloge i mjesta 117. brigade HV u Domovinskom ratu treba reći da ih ima još⁴⁴. Za postignute uspjehe na bojištima koja je prešla brigada u cjelini, kao i njene pojedine postrojbe, bile su pismeno i usmeno pohvaljivane i nagrađivane sa više strana⁴⁵. Poslije Nove godine 1992. brigada je pojedinim postrojbama iz svog sastava uglavnom zastupljena na području Brezovce, Livađana i Subotske gdje provodi svoja borbena djelovanja. Osim već formirane tri bojne, 117. brigada HV 1. veljače dobiva i svoju 4. bojnu. Bojna je ustrojena na križevačkom području, u ukupnom broju od 562

vojnika, dočasnika i časnike. Ova križevačka bojna dala je svečanu prisegu 8. veljače 1992. godine da bi već idućeg dana bila raspoređena na bojište na području Brezovca i Livađana⁴⁶. U skladu sa novim ustrojem u oružanim snagama Hrvatske, u travnju mjesecu 1992. godine, ustrojena je 1. bojna 117. brigade HV⁴⁷. Osim hrvatskih vitezova, pripadnika četiriju bojni slavne 117. brigade HV na bojištu su bile i tenkovske postrojbe⁴⁸. Pored virovitičkog, pakračkog i novljanskog bojišta, tenkovske postrojbe su prešle i osječko i novogradiško bojište⁴⁹.

Pored spomenutih postrojbi treba još spomenuti i put borbenog djelovanja protuzračne obrane s ovoga područja⁵⁰. Ova vojna postrojba, 61. LAD PZO uz već spomenuta bojišta, u više je navrata bio i na južno-dalmatinskom bojištu⁵¹. Pred sam kraj ovoga članka o slavnoj 117. brigadi HV i njenom ratnom putu i djelovanju citirajmo riječi ratnoga zapovjednika 117. brigade: "Osnivanjem zapovjedništva 117. brigade i formacijskih postrojbi, tijekom listopada 1991. ulažu se veliki naponi na osposobljavanju zatečene i oštećene borbene tehnike u ovdašnjoj vojarni u čemu nam iznimnu pomoć pruža naše gospodarstvo i časnici pojedinci, tako da smo po mojoj ocjeni, iako smo krenuli od ničega, u kratkom vremenu osposobili veliki dio borbene tehnike, brigadu popunili ljudstvom i bili spremni uključiti se prema zapovijedi vrhovnog vojnog vodstva u neposredna borbena djelovanja. Poglavitni značaj, od prvoga dana osnivanja brigade, dali smo informativno-propagandnoj djelatnosti. Na tom smo području također postigli značajne rezultate. Bili smo, uz ostalo, prva postrojba u Hrvatskoj vojsci koja je redovno izdavala vojne novine. Riječ je o tjedniku "Gardist". Izlazio je tijekom cijeloga vremena postojanja brigade. Dobivali su ga i borci na prvim linijama. Time je doprinio jačanju borbenog morala svih naših postrojbi. Kroz redove brigade prošlo je oko 3500 bojovnika. No, malo je bilo onih sa vojničkim znanjem, pa smo taj nedostatak nadomještavali iznimnim borbenim moralom, snalažljivošću, junaštvom, požrtvovanjem i neiscrpnom energijom svakog bojovnika. Sve smo podredili jednom cilju: Stvaranju neovisne, slobodne i demokratske Hrvatske, u okviru povijesnih i međunarodno priznatih granica"⁵².

Proslavljena i širom Hrvatske poznata i cijenjena brigada Hrvatske vojske, 117. Koprivničko-križevačka brigada borbeno djeluje do početka srpnja mjeseca 1992. godine⁵³. Demobilizacijom 117. brigade hrvatske vojske doprinos Koprivničko-križevačke županije Domovinskom ratu u Hrvatskoj nije završen. On je nastavljen putem drugih postrojbi s ovoga područja. Kako nam nije namjera ovom prigodom ovu temu proširivati, samo ćemo donijeti popis svih poginulih hrvatskih vitezova s područja Koprivničko-križevačke županije u tijeku Domovinskoga rata. Iznijet ćemo također i popis nestalih branitelja. Uz imena poginulih i nestalih branitelja bio je i velik broj ranjenih branitelja s ovoga područja. Ali o tome ćemo pisati na nekom drugom mjestu i u okviru neke druge teme. Među imenima poginulih koja će sada biti iznijeta naći će se imena poginulih vitezova koji su bili i u drugim postrojbama HV i MUP-a, a ne samo iz sastava 117. brigade. Riječ je o poginulim hrvatskim braniteljima s područja Koprivničko-križevačke županije u cijelosti⁵⁴.

POGINULI HRVATSKI BRANITELJI KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE

HRVATSKA VOJSKA		
IME I PREZIME	POSTROJBA	Datum stradanja
1. Ivan Belaić (31)	117. brigada Koprivnica	2.10.1991.
2. David Piskor (21)	117. brigada Koprivnica	7.10.1991.
3. Željko Kuzminski (33)	117. brigada Koprivnica	30.10.1991.
4. Vlado Gregurić (35)	117. brigada Koprivnica	13.11.1991.
5. Jerko Horvat (34)	117. brigada Koprivnica	13.11.1991.
6. Ivan Jakupić (24)	117. brigada Koprivnica	15.11.1991.

7. Milorad Leban (38)	117. brigada Koprivnica	15.11.1991.
8. Darko Ozmec (32)	117. brigada Koprivnica	18.11.1991.
9. Stevo Kovač (36)	117. brigada Koprivnica	19.11.1991.
10. Miroslav Gašparić (29)	117. brigada Koprivnica	10.12.1991.
11. Spomenko Lukačinec (20)	117. brigada Koprivnica	10.12.1991.
12. Miroslav Blažek (30)	117. brigada Koprivnica	15.12.1991.
13. Slobodan Vurovec (25)	117. brigada Koprivnica	29.12.1991.
14. Branko Magdić (33)	117. brigada Koprivnica	30.12.1991.
15. Ivan Peharda (37)	117. brigada Koprivnica	20.01.1992.
16. Siniša Crljenica (26)	117. brigada Koprivnica	25.01.1992.
17. Marijan Logar (34)	117. brigada Koprivnica	21.02.1992.
18. Vladimir Fištrek (35)	117. brigada Koprivnica	17.03.1992.
19. Josip Žužul (20)	117. brigada Koprivnica	24.07.1992.
20. Josip Jurenc (31)	117. brigada Koprivnica	13.08.1992.
21. Mario Jembrek (25)	117. brigada III. boj. Križevci	16.09.1991.
22. Miljenko Klobučar (40)	117. brigada III. boj. Križevci	16.09.1991.
23. Goran Fugaj (24)	117. brigada III. boj. Križevci	26.10.1991.
24. Josip Blažinić (43)	117. brigada III. boj. Križevci	6.11.1991.
25. Željko Crnčić (23)	117. brigada III. boj. Križevci	6.11.1991.
26. Darko Plentaj (24)	117. brigada III. boj. Križevci	6.11.1991.
27. Đuro Žarić (24)	117. brigada III. boj. Križevci	6.11.1991.
28. Željko Herak (21)	117. brigada III. boj. Križevci	21.11.1991.
29. Vilim Pisačić (30)	117. brigada III. boj. Križevci	1.12.1991.
30. Dražen Jelušić (23)	117. brigada III. boj. Križevci	7.12.1991.
31. Renato Dubravec (19)	117. brigada III. boj. Križevci	18.12.1991.
32. Željko Komar (22)	117. brigada III. boj. Križevci	18.12.1991.
33. Vladimir Ptiček (36)	117. brigada III. boj. Križevci	18.12.1991.
34. Stjepan Sever (30)	117. brigada III. boj. Križevci	18.12.1991.
35. Danko Kupec (26)	117. brigada III. boj. Križevci	18.12.1991.
36. Vinko Reich (25)	117. brigada III. boj. Križevci	26.04.1992.
37. Željko Preksavec (19)	117. brigada III. boj. Križevci	17.05.1992.
38. Stjepan Matoić (34)	117. brigada III. boj. Križevci	4.08.1992.
39. Nedjeljko Lazić (26)	145. TG Koprivnica	23.10.1992.
40. Stjepan Oršuš (31)	145. TG Koprivnica	23.10.1992.
41. Eduard Perušić (18)	145. TG Koprivnica	23.10.1992.
42. Nevenko Vurnoci (31)	145. TG Koprivnica	23.10.1992.
43. Stevo Kuzmić (25)	145. TG Koprivnica	29.10.1992.
44. Ivica Sakač (22)	145. TG Koprivnica	8.11.1992.
45. Živko Antolić (27)	15. MPOAD Križevci	10.12.1991.
46. Dražen Jačmenjak (21)	15. MPOAD Križevci	10.12.1991.
47. Ivan Jukić (25)	15. MPOAD Križevci	10.12.1991.
48. Tomica Sušnić (24)	15. MPOAD Križevci	10.12.1991.
49. Zrinko Živičnjak (28)	15. MPOAD Križevci	10.12.1991.
50. Dalibor Palčić (30)	15. MPOAD Križevci	02.01.1991.
51. Branko Kovačević (28)	105. brigada III. boj. Đurđ.	14.10.1991.

52. Tomo Čižmešinkin (32)	105. brigada III. boj. Đurđ.	29.10.1991.
53. Zlatko Zubić (30)	105. brigada III. boj. Đurđ.	29.10.1991.
54. Petar Bušić (37)	105. brigada III. boj. Đurđ.	24.03.1992.
55. Matija Šokec (30)	105. brigada III. boj. Đurđ.	12.05.1992.
56. Mihajlo Maletić (35)	105. brigada III. boj. Đurđ.	19.06.1992.
57. Mato Peroković (34)	105. brigada III. boj. Đurđ.	08.08.1992.
58. Goran Plavec (21)	105. brigada III. boj. Đurđ.	24.11.1991.
59. Marinko Hajduković (23)	61. lad PZO Koprivnica	13.06.1992.
60. Mladen Jendrić (35)	104. brigada Varaždin	27.12.1991.
61. Željko Maljak (28)	112. brigada Osijek	13.12.1991.
62. Marijan Hušnjak (21)	1. gar. brigada Zagreb	22.06.1992.
63. Andrija Palfi (20)	1. gar. brigada Zagreb	22.04.1992.
64. Darko Sabljak (23)	1. gar. brigada Zagreb	15.11.1991.
65. Ivica Kolar (29)	2. gar. brigada Zagreb	06.07.1991.
66. Mladen Šestić (27)	2. gar. brigada Zagreb	22.10.1991.
67. Dražen Horvat (20)	2. gar. brigada Zagreb	23.10.1991.
68. Dario Škof (20)	Bojna Zrinski Zagreb	22.11.1991.
69. Goran Vrbošić (24)	132. brigada Našice	13.07.1992.
70. Božica Vugrinec (26)	118. brigada Gospić	30.09.1991.
71. Ivan Prečko (33)	113. brigada Šibenik	01.06.1992.
72. Marinko Beljo (28)	HVO, Ramska bojna	08.05.1993.
73. Ivan Kordiš (27)	15. MPOAD Križevci	10.12.1991.
74. Marijan Beljak (28)	81. sam. gard. brigada	09.08.1994.
75. Nenad Sočec (32)	81. sam. gard. brigada	01.05.1995.
76. Zdravko Ivorek (24)	81. sam. gard. brigada	17.05.1995.
77. Dragan Nogić (24)	7. gard. brigada Varaždin	26.10.1994.
78. Martin Širić (25)	7. gard. brigada Varaždin	11.12.1994.
79. Ivica Bošnjak (27)	7. gard. brigada Varaždin	21.03.1995.
80. Đuro Golubić (36)	PS Đurđevac	25.12.1994.
81. Božidar Horvat (31)	7. gard. brigada Varaždin	08.09.1995.
82. Jovo Podravac (26)	202. TRD PZO Koprivnica	18.09.1995.
83. Ivica Tot (25)	7. gard. brigada Varaždin	09.09.1995.
84. Zlatko Ivković (32)	81. sam. gard. brigada	15.09.1995.

POLICIJA

IME I PREZIME	POSTROJBA	Datum stradanja
85. Branko Čorak (30)	PS Koprivnica	15.07.1991.
86. Ivan Lepčić (31)	PS Križevci	17.09.1991.
87. Siniša Berzenci (19)	PS Koprivnica	23.09.1991.
88. Dražen Baniček (21)	PS Bjelovar	27.09.1991.
89. Željko Balala (21)	PS Đurđevac	27.10.1991.
90. Vladimir Makar (32)	PS Križevci	29.09.1991.
91. Franjo Hartman (40)	PS Križevci	01.10.1991.
92. Nikola Petrović (20)	PS Koprivnica	09.10.1991.

93. Dražen Dautanec (24)	PS Đurđevac	19.10.1991.
94. Mario Kovačić (20)	MUP Zagreb	19.10.1991.
95. Zvonimir Kardoš (25)	PS Koprivnica	09.11.1991.
96. Josip Bađun (20)	PS Križevci	09.11.1991.
97. Alojz Škoda (33)	PS Koprivnica	22.11.1991.
98. Božidar Jambrešić (35)	PS Koprivnica	23.11.1991.
99. Ivan Cimerman (31)	PS Koprivnica	01.12.1991.
100. Dražen Erhatic (27)	PS Križevci	01.12.1991.
101. Vinko Fijačko (22)	PS Koprivnica	27.12.1991.
NESTALI		
IME I PREZIME	POSTROJBA	Datum
1. Marijan Juriša (33)	108. Slavnskobrodaska	05.05.1992.
2. Marijan Toth (24)	2. gard. brigada HV	21.09.1991.
3. Dražen Takač (23)	MUP, PS Koprivnica	22.09.1991.
4. Željko Hojsak (23)	145. TG HV	13.09.1992.
5. Željko Babec (32)	MUP, PS Koprivnica	08.10.1991.

BILJEŠKE:

- Predsjednik dr. Franjo Tuđman vrhovni je zapovjednik moderne Hrvatske vojske, garanta slobode, suvereniteta i samosvojnosti Hrvatske i hrvatskoga naroda.
- Zbor narodne garde predstavlja začetke moderne Hrvatske vojske.
- Tzv. Jugoslavenska narodna armija bila je tobožnji čuvar jugoslavenskih naroda od vanjskog neprijetelja.
- Bile su to kasarne u Križevcima, Varaždinu i Koprivnici.
- Dežurstva su bila organizirana u četiri smjene, po svim mjestima i objektima.
- Štab je danonoćno pratio cjelokupnu situaciju i zbivanja i o svemu slao pravovremene informacije.
- Riječ je o vojnom skladištu "Crna Gora".
- Radi se o karaulama Šoderica i Botovo.
- Ostali članovi bili su: Vinko Špičko, Stjepan Henezi, Josip Friščić, Zlatko Rajber, Ivan Cimbršak, Veljko Milanović, Ivan Biršić i Zlatko Prvčić.
- Postignut je međusobni dogovor o mirnoj predaji jugokasarne u ruke hrvatskih branitelja.
- Kasarna "Joža Vlahović" kao i vojno skladište "Crna Gora" bili su u potpunom okruženju hrvatskih snaga.
- Skladište "Crna Gora" bilo je jedno od većih vojnih skladišta na području Hrvatske.
- Preuzimanjem skladišta "Crna Gora" u Koprivnici hrvatska je Vojska došla do itekako potrebitog naoružanja.
- U Križevcima je bila kasarna "Kalnik" i vojno skladište "Široko Brezje".
- Redovni i kao i pričuvni sastav Ministarstva unutrašnjih poslova bio je najspremniji i najorganiziraniji u pružanju početnog otpora jugo-agresoru.
- Gospodin Zvonko Beljo bio je i zapovjednik 3. bojne, križevačke, 117. brigade HV.
- Postrojba je brojala 108 bojovnika od kojih je većina njih dragovoljno stupila u postrojbu.
- Vojarna hrvatske vojske u Križevcima dobila je ime "Ban Stjepan Lacković".
- Vojno skladište u Križevcima zauzeto je oružanom akcijom pri čemu su pale i prve žrtve na križevačkom području.
- Ovo vojno skladište bilo je na pravcu prema Koprivnici.
- Tom su prilikom poginula dva pripadnika Odreda narodne zaštite dok je jedan teško ranjen. U toj akciji je ranjen i jedan pripadnik specijalaca.
- Ova slavna brigada HV demobilizirana je 1. srpnja 1991. godine.

23. Slavna 117. brigada HV imala je dvije bojne koje su ustrojene na koprivničkom području i dvije bojne koje su ustrojene na križevačkom području.
24. Četvrta bojne 117. brigade ustrojena je u Križevcima 1. veljače 1992. godine.
25. Gospodin Dragutin Kralj bio je prvi ratni zapovjednik proslavljene 117. brigade HV.
26. Bilo je to 3. listopada 1991. godine. Budući da su sve radnje prelazile i u slijedeći dan, Dan brigade se obilježava 4. listopada.
27. Poginuo je pripadnik Zbora narodne garde, gardist David Piskor.
28. Prilikom pogibije, pripadnik 117. brigade David Piskor imao je svega dvadeset i jednu godinu.
29. Većina bojovnika, nakon demobilizacije 1. srpnja 1992. godine postaju dragovoljci 145. taktičke grupe.
30. U razdoblju o kojemu ovdje govorimo poginulo je 38 pripadnika ove proslavljene brigade HV i taj je broj registriran pri Ministarstvu narodne obrane Republike Hrvatske.
31. Ovaj broj pripadnika ove postrojbe na ovaj teren dolazi iz Čazme.
32. Bili su to dragovoljci, djeca hrvatskih građana na privremenom radu u Njemačkoj.
33. Ova satnija u sastavu od 91 bojovnika iz Križevaca je upućena 3. listopada 1991. godine.
34. Ovaj broj pripadnika 3. bojne iz sastava 117. brigade HV nije ostvario željeni cilj i uspjeh.
35. Na bojišnici je i nadalje ostalo 24 bojovnika.
36. Skupina bojovnika pod zapovjedništvom Željka Capića-Dugog krenula je na bojište 28. listopada 1991.
37. Grupa je na tim prostorima borbeno djelovala do 18. prosinca 1991. godine.
38. Ova satnija osvojila je dio sela Obrež i Omanovac.
39. Tom prilikom smrtno je stradao hrvatski vitez Goran Fugaj.
40. Druga satnija križevačke 3. bojne brojala je 142 bojovnika.
41. Sve postrojbe bile su pod zapovjedništvom Operativne grupe "Posavina".
42. Vječni spomen na poginule vitezove, do toga perioda, podignut je za 38 vitezova.
43. O ovim temama, u katalogu postave HRVATSKI VITEZOVI DOMOVINSKOG RATA, pisali su gospoda Mato Babić i Mladen Pavković.
44. To su usmena iznašanja ratnoga zapovjednika i pripadnika 117. brigade te ratni dnevnički vođeni na terenu.
45. Tu moramo navesti Glavni stožer HV, Operativnu zonu Bjelovar, Operativnu grupu Pisarovina i još neke.
46. Nakon 4. bojne 117. brigada je u travnju mjesecu 1992. godine dobila i svoju 1. bojnu.
47. Prema pismenom kazivanju gospodina Mate Babića 1. bojna je formirana od pripadnika sa koprivničkog i križevačkog područja.
48. Prema kazivanju pripadnika 117. brigade suradnja sa tenkovskim postrojbama bila je besprijekorna.
49. Ove su postrojbe borbeno djelovale i po bojištima na kojima nije borbeno djelovala 117. brigada.
50. Dan osnivanja koprivničke protuzračne obrane, 61. Lako artiljerijskog divizionu je 21. rujna 1991. godine.
51. Pripadnici ove postrojbe, uz ostala bojišta u Hrvatskoj, prešli su i zadarsko i dubrovačko bojište.
52. Bio je ovo dio govora prvoga ratnog zapovjednika 117. brigade gospodina Dragutina Kralja sa obilježavanja godišnjice brigade.
53. Brigada, kao i svi njeni pripadnici, demobilizirana je 1. srpnja 1992. godine.
54. Ovdje će biti iznijeta imena svih poginulih hrvatskih vitezova s područja županije.

LITERATURA:

1. Usmeni razgovori ga sudionicima Domovinskoga rata, pripadnicima 117. brigade, članovima IPD-e Službe 117. brigade, članovima Kluba 117. brigade i članovima HVIDRA-e.
2. "GARDIST" - Glasilo vojne pošte 2139 Koprivnica, brojevi 1-20 i 1/20 do 4/20.
3. "Ratni put koprivničkih vitezova", katalog izložbe.
4. "Ratni put 117. brigade HV", katalog izložbe.
5. "Hrvatske Vas zove", katalog izložbe.
6. Ostale izložbe i katalogi koje je priredila IPD-e Služba 117. brigade, odnosno Klub pripadnika 117. brigade.
7. Antun Stišćak, "117. brigada HV", Scientia Podraviana broj 10.
8. Mladen Pavković, "Hrvatski vitezovi Domovinskog rata".
9. "Hrvatski vitezovi Domovinskog rata", katalog muzejske postave.
10. Mladen Pavković, "Hrvatska, zemlja rata i zlata".